

Hekim Lari, Fatih Sultan Mehmed'in Acem Hekimi

Hekim Lari, Persian Physician to Sultan Mehmed
the Conqueror

Sayın Editör,

Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi 2020;25(1):56–61'de Özdinç'in yayınladığı "Fatih ve II. Bayezid Devri'nde İrândan Anadolu'ya Gelen Meşhur Hekimler ve Osmanlı Tıbbına Katkıları" başlıklı araştırmayla ilgili bazı görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Araştırmaya konu olan sekiz hekimden biri Hekim Lari'dir. İlgili yazıda kendisinden kısaca bahsedilen Hekim Lari, Fatih Sultan Mehmed'in baştabibi olarak ölümünün gerçekleştiği sefer sırasında kendisine ilk ilacı veren hekim olarak bilinmektedir (1,2). Fatih Sultan Mehmed'in ölümü yüz yıllar sonra da tartışılan bir konu olup yabancı kaynaklarla yerli kaynaklar arasında bazı görüş farklılıkları mevcuttur. Hekim Lari, Fatih Sultan Mehmed'in zehirlenerek öldürülmesine dair tartışmalar arasında ismi sıkça geçen biri olmasına rağmen hakkında bilgi edinebileceğimiz az sayıda kaynak vardır. Edirne'de bulunan ve 1514'de tamamlanan Lari (Laleli) Camii'nin ismini taşıdığı kişi Hekim Lari'dir (3). 16. yüzyılda Osmanlı tarihine akli ve nakli ilimlerde zengin eserler veren bir diğer Laristanlı alim Muslihuddin Lari olup 1510-1556 yılları arasında yaşadığı bilinmektedir. Hekim Lari'den farklı olarak, kendisi hakkında daha fazla detaya ulaşabildiğimiz Muslihuddin Lari, Diyarbakır'da vefat etmiş ve Safa Camii'nin hazinesine defnedilmiştir (4).

Özdinç'in Hekim Lari ile ilgili, caminin yapım tarihini esas alarak verdiği ya da tahmin ettiğini ifade ettiği ölüm tarihi (ö. 1514'ten sonra) isabetli değildir. Lari Camii yapımına Hekim Lari tarafından başlanmış, ancak caminin yapımı tamamlanmadan Hekim Lari 1485'de vefat etmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in 1481'de ölümünden 4 yıl sonra, baştabibi Hekim Lari'nin de Edirne'de öldüğü padişahın zehirlenmesini konu alan eserlerde açıkça belirtilmiştir. Lari Camii'nin yapımını Hekim Lari'nin 1485'te ölümünden sonra tamamlayan II. Bayezid Camii mütevellisi Hamid Çelebi'dir (5).

Sonuç olarak, hakkında çok az tarihi kaynağa ulaşabildiğimiz acem hekimin adının, Fatih Sultan Mehmed'in ölümüyle ilgili tartışmalar nedeniyle ileride de pek çok araştırmada geçmesi muhtemeldir. Bu nedenle ilgili yazıyı hem mühim buluyor hem de Hekim Lari'nin ölüm tarihi ile ilgili olarak tahminde kalan isabetsizliği düzeltmek istiyorum. Sayın Özdinç'in, bu bilgileri ve eleştirilerimi çalışmalarına bir katkı olarak değerlendirmesini ümit ediyorum.

Zeynep Tirmikçioğlu¹

¹ İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Klinik Farmakoloji ve Toksikoloji Birimi

Geliş/Received : 13.03.2020
Kabul/Accepted: 25.04.2020

DOI: 10.21673/anadoluklin.703299

Yazışma yazarı/Corresponding author

Zeynep Tirmikçioğlu

İzmir Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Klinik Farmakoloji ve Toksikoloji Birimi, İzmir,
Türkiye
E-posta: dr.zeynep@hotmail.com

ORCID

Zeynep Tirmikçioğlu: 0000-0002-5639-4665

* Mektup harfiyen yazarından geldiği gibi yayımlanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Babinger F. Mehmed the Conqueror and His Time, çev. Manheim R, ed. Hickman WC. New Jersey: Princeton University Press; 1978.
2. Tekindađ M. Fatih'in ölümü meselesi. Tarih Derg. 1966;16:95-108.
3. Lari Camii (2017). Eriřim: www.kulturportali.gov.tr/turkiye/edirne/kulturenvanteri/lari-camii (eriřildi: 13.3.2020).
4. Lârî Muslihuddin. TDV İslam Araştırmaları Merkezi (2016-2020). <https://islamansiklopedisi.org.tr/lari-muslihuddin> (erişildi: 13.3.2020)
5. Dijkema FT. The Ottoman Historical Monumental Inscriptions in Edirne. Leiden: E. J. Brill; 1977:46.